

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Actualisatie Omgevingsvisie provincie Noord-Holland 2050

Advies over reikwijdte en detailniveau van het omgevingseffectrapport

21 oktober 2025 / projectnummer: 3968

1 Advies voor de inhoud van het OER

De provincie Noord-Holland werkt aan de actualisatie van de Omgevingsvisie NH2050. Ze wil hiermee inspelen op urgente maatschappelijke ontwikkelingen zoals klimaatverandering, woningbouwopgaven, energietransitie, landbouwverandering en veranderingen in mobiliteit en economie. Omdat de fysieke ruimte beperkt is, wil ze hierover in de geactualiseerde omgevingsvisie duidelijke keuzes maken. Voor het besluit hierover wordt een omgevingseffectrapport (OER)¹ opgesteld. Gedeputeerde Staten van Noord-Holland hebben voor het op te stellen OER een Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) gemaakt en de Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd hierover te adviseren. De NRD is het onderzoeksvoorstel voor het op te stellen OER.

Wisselwerking tussen het maken van de plannen en het opstellen van het OER

De Commissie heeft waardering voor de gedegen aanpak van het traject en de rol die het OER hierin kan gaan spelen: de visie en het OER worden in wisselwerking met elkaar opgesteld. De verschillende ruimteclaims en mogelijk 'botsende' ambities zijn al in eerdere fasen van het traject gebiedsgericht in beeld gebracht.

Essentiële informatie voor het OER

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het OER. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in het besluit over de geactualiseerde omgevingsvisie het OER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- **Aanleiding actualisatie.** Geef inzicht in de onderdelen van de omgevingsvisie uit 2018 waarvoor actualisatie en/of aanscherping van keuzes nodig is. Geef ook aan welke ontwikkelingen hiervoor aanleiding zijn. Besteed daarbij aandacht aan tussentijdse besluiten die richtinggevend zijn en de betekenis van de ontwikkelperspectieven voor de verschillende NOVEX-gebieden binnen Noord-Holland.
- **Concrete ambitie(niveaus) en doelen.** Benoem de ambities van de provincie en vertaal deze naar concrete ambitieniveaus en doelen. Dit is essentieel voor de beoordeling en vergelijking van alternatieven en een afweging van alle belangen.
- **Extra stap tussen keuzevraagstukken en het voorkeursalternatief.** Volgens de NRD wordt op basis van de uitwerkingen van de 28 keuzevraagstukken direct een voorkeursalternatief (VKA) voor de omgevingsvisie gekozen. Dit is een grote en snelle stap, die het risico heeft dat de benodigde samenhang in de oplossingen voor de vraagstukken, inclusief de ruimteclaims en het doelbereik, niet in beeld komt. Onderzoek daarom in een tussenstap, bijvoorbeeld door een aantal integrale en samenhangende alternatieven te ontwikkelen, of de keuzes ten aanzien van de vraagstukken combineerbaar zijn, of de doelen worden gehaald en welke oplossingen elkaar daarin versterken of juist uitsluiten.
- **Beoordelingskader.** Het beoordelingskader in de NRD is nu nog vrij globaal. Werk dit op basis van de aangescherpte ambities en doelen concreter uit voor:
 - o zowel de hele provincie als voor de deelgebieden binnen de provincie.

¹ Een OER is formeel een milieueffectrapport (MER), maar gaat ook in op sociale en economische aspecten. Daarom is, in aansluiting op de bredere benadering van milieu en omgeving in de Omgevingswet, de term 'omgevingseffectrapportage' gekozen.

- o het beoordelen van het halen van de doelen én voor de beschrijving van de effecten en laat het beoordelingskader aansluiten op het niveau van het besluit per fase. Beoordeel de omgevingseffecten los van de beoordelen van het halen van de doelen. Neem in elk geval het thema ruimtebeslag in het beoordelingskader op. Dit was een belangrijke aanleiding voor de actualisering.

Zorg dat op basis van het OER voor zowel inwoners van de provincie als voor Provinciale Staten de effecten van de te maken keuzes scherp op tafel komen. De opzet van het actualisatieproces is vanwege de vele opgaven waar de provincie voor staat complex en daardoor niet altijd makkelijk te volgen. De Commissie adviseert daarom in het OER veel aandacht te besteden aan de navolgbaarheid van het verhaal: leg steeds goed uit welke keuzes worden gemaakt, waarom en wanneer. Verder lezen besluitvormers en insprekers in de eerste plaats de samenvatting van het OER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het OER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het OER moet bevatten. Ze bouwt in haar advies voort op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (hierna: NRD)². Ze herhaalt slechts punten die al in de NRD aan de orde komen als dat voor een goed begrip van het advies nodig is of als ze voorstelt de aanpak op onderdelen aan te passen.

Aanleiding OER

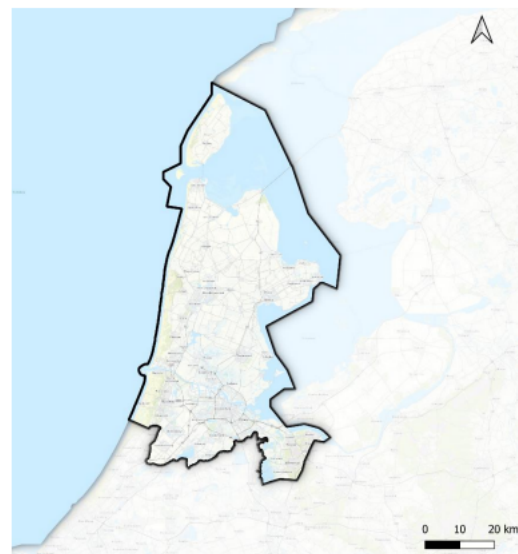
De omgevingsvisie beschrijft hoe de fysieke leefomgeving in de provincie Noord-Holland zich op de langere termijn ontwikkelt en hoe de provincie daarop wil sturen. De herziening van de omgevingsvisie bevat kaders voor mer-plichtige en mer-beoordelingsplichtige projecten, zoals stedelijke ontwikkeling, het uitbreiden van woon- en werkgebieden en aanpassing van de (provinciale) infrastructuur. Daarom is het nodig om een plan-MER (OER) op te stellen. Een OER is ook nodig omdat een Passende beoordeling nodig is vanwege mogelijke significant negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden.

Startgesprek

Op 8 september 2025 vond een gesprek plaats tussen de Commissie, de initiatiefnemer en bevoegd gezag en haar adviseurs. De provincie heeft een toelichting gegeven op de NRD.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het OER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen.

Figuur 1 Kaartweergave van de provincie Noord-Holland, bron: NRD.

² Notitie Reikwijdte en Detailniveau Omgevingseffectrapportage actualisatie Omgevingsvisie Noord-Holland 2050, Antea Group, projectnummer 0502279.100, definitief, 30 juni 2025.

Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval Provinciale Staten van Noord-Holland – besluit over de geactualiseerde omgevingsvisie.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 3968 op www.commissiener.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Achtergrond en besluiten

2.1 Achtergrond en aanleiding

De provincie Noord-Holland wil de omgevingsvisie NH2050 voor de provincie Noord-Holland actualiseren om scherpe keuzes te kunnen maken. De NRD schetst in hoofdstuk 3 de fases om te komen tot een geactualiseerde omgevingsvisie. Het OER fungeert hierin als afwegingsinstrument. Een deel van deze stappen is reeds doorlopen. Een overzicht uit de NRD:

Fase 1: Overzicht in informatie. De provincie heeft in ‘Op Weg naar een Ruimtelijk Voorstel’³ in beeld gebracht wat nodig is om de ambities voor de ruimtelijke ontwikkeling van Noord-Holland, bijvoorbeeld voor woningbouw, energietransitie, natuurontwikkeling, landbouw, infrastructuur en klimaatadaptatie, te realiseren. Hieruit kwam naar voren dat er minimaal 27% fysieke ruimte te weinig is om alle ambities en opgaven te realiseren en dat er scherpe keuzes nodig zijn. Het gaat om dilemma’s waar verschillende ruimteclaims niet of maar ten dele verenigbaar zijn. Op een groot aantal interactieve kaarten is aangegeven waar, in welke gebieden, de ambities voor de verschillende thema's botsen.⁴

Fase 2: Keuzes in beeld. In deze stap is de speelruimte verkend voor toekomstige ontwikkelingen. Ook zijn beperkingen en spanningen in de fysieke leefomgeving in beeld gebracht. Dit is gedaan aan de hand van ‘stel-dat’-verkenningen voor onderwerpen waarvoor de provincie aan de knoppen kan draaien.⁵ Centrale onderwerpen waren:

- water en bodem sturend;
- gezonde leefomgeving en wonen;
- toekomstbestendige economie.

Resultaat van deze fase is een keuzepalet op basis waarvan een groot aantal dilemma’s of keuzevragen is geformuleerd.⁶

Fase 3: Keuzes maken. Dit is de huidige fase, waarin het OER tot stand komt. Deze levert belangrijke informatie voor de ontwerp-omgevingsvisie die tegelijkertijd en in samenwerking met het OER wordt opgesteld. In het OER worden oplossingsrichtingen ontwikkeld voor de dilemma’s en onderzocht op hun impact.

³ Vormgeven aan de toekomst van Noord-Holland, Op weg naar een Ruimtelijk Voorstel, Provincie Noord-Holland, 30 september 2024.

⁴ [Totaaloverzicht: stapeling van dilemma's.](#)

⁵ Hierbij is volgens de NRD een lagenbenadering gehanteerd waarin ondergrond (zoals bodem en water), netwerken (zoals infrastructuur en energie), ruimtegebruik (zoals wonen en landbouw) en omgevingskwaliteit (gezondheid en veiligheid) afzonderlijk én in samenhang worden onderzocht.

⁶ [Rapport Keuzepalet.pdf.](#)

Aanvullend op de effectbeoordeling wordt een raakvlakanalyse uitgevoerd waarmee in beeld wordt gebracht hoe de alternatieven zich verhouden tot de bestaande omgevingsvisie en de beleidskeuzes waarvoor geen alternatievenafweging nodig is. Op basis van het OER worden keuzes gemaakt die de basis zullen vormen voor de ontwerp omgevingsvisie (het voorkeursalternatief). Ook daarvan wordt de impact onderzocht.

Fase 4 en 5: Besluitvorming, participatie en implementatie. Hierin worden de formele besluiten genomen over de geactualiseerde omgevingsvisie en vindt participatie plaats. Daarna vindt de implementatie plaats, inclusief de monitoring.

De Commissie heeft waardering voor de gedegen aanpak van het traject en de rol die het OER hierin speelt: de visie en het OER worden in wisselwerking met elkaar opgesteld.⁷ De verschillende ruimteclaims en mogelijk 'botsende' ambities zijn vooraf en gebiedsgericht in beeld gebracht.

De gekozen opzet van het onderzoek kent veel stappen en keuzemomenten. De degelijkheid hiervan leidt ook tot een complexe opzet, die niet voor iedereen even makkelijk te volgen is.

De Commissie beveelt aan steeds goed in het OER te documenteren wanneer welke keuzes in het proces zijn gemaakt en tot welke keuze die hebben geleid in het keuzepalet, de dilemma's, de (voorgestelde) alternatieven, het voorkeursalternatief en uiteindelijk in de ontwerp-omgevingsvisie. Dit maakt het proces transparant en navolgbaar voor bestuurders en belanghebbenden. Het OER moet Provinciale Staten ondersteunen in haar afwegingen door te zorgen voor de juiste beslisinformatie.

2.2 Aanleiding voor het actualiseren van de omgevingsvisie

Beschrijf duidelijk de achtergronden van de noodzaak voor actualisatie van de omgevingsvisie. Ga daarbij onder andere in op de evaluaties van het op basis van de omgevingsvisie 2018 gevoerde beleid.

Sinds de vaststelling van de omgevingsvisie in 2018 is in samenspraak met Rijk en regio gewerkt aan een nadere uitwerking en duiding van de fysiek-ruimtelijke betekenis van grote maatschappelijke opgaven voor de provincie (Ruimtelijk Voorstel en ontwikkelperspectieven voor de verschillende NOVEX-gebieden). Geef aan hoe het Ruimtelijk Voorstel en de ontwikkelperspectieven in het proces van actualisatie worden meegenomen.

2.3 Kaders en randvoorwaarden

Geef in het OER aan welke bestaande kaders op Europees, nationaal, provinciaal, regionaal en lokaal niveau relevant zijn voor de omgevingsvisie.⁸ Beschrijf voor keuzes, die de provincie in de omgevingsvisie kan maken, de randvoorwaarden en uitgangspunten. Dit bepaalt mede het 'speelveld' voor de omgevingsvisie, oftewel de afwegingsruimte voor de provincie.

⁷ Hierbij is wel de kanttekening te maken dat dit niet in fase 1 en 2 is gebeurd.

⁸ Denk bijvoorbeeld aan de energievisie, plannen voor defensie terreinen, et cetera.

Beschrijf hiertoe in elk geval de beleidskaders voor 'thema's', die belangrijk zijn voor het actualiseren van de omgevingsvisie. De Commissie geeft hierbij enkele suggesties voor te beschouwen beleid(skaders):

- NOVI, Nota Ruimte;
- Nationaal Deltaprogramma;
- Programma Ruimte voor Defensie;
- de regionale energiestrategieën Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid (2024) en de voorlopige keuzes in de Energievisie Noord-Holland (2025);
- het Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord⁹;
- Beleid voor de Natura 2000-gebieden, inclusief beheerplannen.

Maak in het OER de samenhang tussen de omgevingsvisie en parallelle trajecten duidelijk. Beschrijf waarover in welk traject wordt besloten. In andere woorden, maak duidelijk of de omgevingsvisie leidend is bij het maken van keuzes of dat gemaakte keuzes uit andere kaders één op één worden overgenomen in de omgevingsvisie. Dit inzicht is van belang voor het bepalen van de afwegingsruimte. Oftewel: welk beleid ligt vast en op welke thema's kan of moet dit beleid in de omgevingsvisie worden bijgesteld? Bepalend hierbij is ook de vraag of voor deze andere beleidstrajecten (programma's) wel of geen MER is of wordt opgesteld. Als dat niet het geval is, moet het OER voor de omgevingsvisie een beschrijving geven van de manier waarop het milieubelang is meegewogen in de gemaakte keuzes.

2.4 Te nemen besluit(en)

De mer-procedure wordt doorlopen voor het actualiseren van de omgevingsvisie. Daarnaast zullen mogelijk andere besluiten genomen worden voor de realisatie van de omgevingsvisie. Geef aan welke dit zijn en wat de planning daarvan is.

Maak aan de hand van een tijdlijn ook duidelijk hoe de (gebiedsgerichte) samenhangende keuzes richtinggevend zullen zijn voor alle plannen en visies die als uitwerking van de samenhangende omgevingsvisie worden vastgesteld. En andersom: maak in die tijdlijn ook duidelijk hoe besluiten over plannen, programma's en visies (al dan niet voorzien van een MER) worden meegenomen in het proces op weg naar de vast te stellen actualisatie (inclusief het op te stellen OER).

2.5 Ambities en doelen

Verwoord duidelijk de ambities van de omgevingsvisie en vertaal deze naar zo concreet mogelijke doelen. Geef aan welke ambities nieuw zijn en welke ambities uit de omgevingsvisie 2018 of ander beleid van de provincie nog actueel zijn. Geef ook aan welke ambities geleid hebben tot de 'stel dat' verkenningen en uiteindelijk tot de te onderzoeken dilemma's of keuzevraagstukken. Zorg hiermee voor een goede basis voor het ontwikkelen en vergelijken van alternatieven (zie hoofdstuk 3 van dit advies). Concrete ambities, ambitieniveaus en doelen zijn essentieel voor het bepalen van de op te nemen thema's, indicatoren en toetsingscriteria in het beoordelingskader.

⁹ [Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord](#).

3 Alternatievenonderzoek en voorkeursalternatief

De NRD schetst voor welke dilemma's of keuzevraagstukken in het OER alternatieven zullen worden onderzocht. Daarbij is aangegeven welke omgevingseffecten zullen worden beschreven. In de paragrafen hieronder geeft de Commissie nadere aanbevelingen voor de keuzevraagstukken uit hoofdstuk 7 van de NRD.

De Commissie beveelt aan om ook de beleidskeuzes te beschrijven, waarvoor geen dilemma's zijn geformuleerd, maar die wel onderdeel worden van de omgevingsvisie.

Uitwerking keuzevraagstukken/dilemma's en integraliteit

In de NRD staan drie 'stel dat' verkenningen. Feitelijk zijn dit drie integrale hoofdalternatieven, die al eerder zijn bepaald. Er is gekozen om in het OER deze verkenningen uit te werken in 28 dilemma's (keuzevraagstukken) en daar per dilemma oplossingen of alternatieven voor te beschrijven. In feite zijn dit eerder varianten binnen één thema dan alternatieven. Vaak gaat het namelijk alleen om de keuze 'clusteren' of 'verspreiden'. De Commissie gebruikt daarom hieronder de term 'varianten'.

Uit de NRD is nog niet duidelijk hoe de relatie tussen de thematische varianten en de integrale 'stel dat' alternatieven en de omgevingsvisie wordt gelegd. De Commissie ziet een risico dat bij het opstellen van het OER blijkt dat de eerder gemaakte keuzes in de fase 1 en 2 niet tot een oplossing met het gewenste doelbereik zal leiden. De NRD wekt de indruk dat in dat geval aangepaste of nieuwe varianten binnen een dilemma worden bepaald, maar dat niet opnieuw integraal wordt gekeken via nieuwe alternatieven voor het geheel.

De Commissie doet de volgende aanbevelingen:

- Neem de resultaten van de trechtering van 'stel dat' verkenningen tot keuzepalet in het OER op. Geef aan wat de afwegingen waren die uiteindelijk hebben geleid tot het keuzepalet en vervolgens tot het vaststellen van de dilemma's.
- Geef per dilemma aan welke ambities en doelen daarvoor relevant zijn¹⁰ en hoe deze tot de selectie van dilemma's hebben geleid.
- Ga ook bij de alternatieven- en variantenontwikkeling iteratief te werk: worden doelen niet gehaald, ga dan een stap terug in de planontwikkeling. Het niet halen van de doelen kan consequenties hebben voor de uitwerking van de andere dilemma's.
- Bij de uitwerking van de dilemma's spelen twee schaalniveaus: het provinciale en de uitwerking per deelgebied. Geef duidelijk aan hoe beide een plek krijgen in het OER en in het komen tot een voorkeursalternatief (VKA).

Extra stap tussen dilemma's en voorkeursalternatief

In de NRD staat dat er een trechtering plaatsvindt naar alternatieven. Uit de NRD is niet duidelijk welke stappen worden gezet om tot een voorkeursalternatief (VKA) te komen. De varianten voor de dilemma's trechteren volgens de NRD direct naar het (concept-)VKA. Pas na de keuze van dit concept-VKA worden schuurpunten en raakvlakken onderzocht met de huidige omgevingsvisie Noord-Holland. De Commissie vindt deze aanpak niet goed navolgbaar en ziet daarin risico's, zeker als blijkt dat met het VKA doelen niet worden gehaald of als de effecten te groot zijn.

¹⁰ Bijvoorbeeld is nu onduidelijk welke keuzevragen bijdragen aan een gezonde leefomgeving, terwijl die een van de drie 'stel dat' verkenningen vormde waaruit de keuzevragen naar voren zijn gekomen.

Op voorhand is niet te zeggen of deze werkwijze leidt tot de juiste beslisinformatie voor het maken van de keuzes en een VKA waarin de ruimteclaims voldoende combineerbaar zijn. Niet helder is hoe daarin een integrale afweging kan worden gemaakt.

De Commissie adviseert daarom een extra stap te zetten tussen de beoordelingen per dilemma en de keuze van het VKA. Een mogelijke aanpak hiervoor is, op basis van de varianten voor de 28 dilemma's, een aantal integrale en samenhangende alternatieven samen te stellen. Deze alternatieven kunnen op twee schaalniveaus (provincie en specifieke deelgebieden binnen de provincie) worden uitgewerkt. Hiermee kunnen kansen en knelpunten op beide schaalniveaus worden geanalyseerd. Bepaal voor deze integrale alternatieven de (cumulatieve) effecten aan de hand van het beoordelingskader. Dit borgt een goede samenhang tussen de dilemma's. De Commissie verwacht dat daardoor minder iteratie nodig is met voorgaande stappen.

De NRD stelt voor om bij het VKA een raakvlakanalyse uit te voeren om te beoordelen hoe dilemma's en alternatieven zich verhouden tot bestaand (en geconsolideerd) beleid en beleidskeuzes waarvoor geen dilemma's zijn geformuleerd. Zoals hierboven aangegeven adviseert de Commissie om knelpunten en kansen tussen de dilemma's onderling in een eerdere stap in beeld te brengen, zodat keuzes nog kunnen worden bijgestuurd. De raakvlakanalyse van het VKA zou zich daarmee vooral richten op bestaand beleid en de omgevingsvisie 2018. Voer de raakvlakanalyse zoveel mogelijk kwantitatief uit. Doe dit zowel gebiedsgericht als voor de hele provincie.

Voorkeursalternatief (VKA)

Ontwikkel het VKA op basis van de hiervoor beschreven stappen. Beschrijf hoe het VKA tot stand is gekomen en welke keuzes hierin zijn gemaakt. Toets hier ook weer het doelbereik en met name of de doelen voor het ruimtebeslag worden gehaald. Geef de verschillende schaalniveaus een plek in het VKA.

4 Referentiesituatie

De referentiesituatie bestaat uit de bestaande toestand van het milieu én de autonome ontwikkeling. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige milieutoestand zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven (in de NRD staat dat dit de uitwerking van de dilemma's betreft) wordt gerealiseerd. In paragraaf 5.2 van het OER staat dat de eerste stap zal zijn het beschrijven van de referentiesituatie. Een goed beeld van de referentiesituatie is nodig voor de probleemanalyse: waar staat de provincie, welke ruimtelijke en milieuproblemen komen op de provincie af en waar schuurt het, nu en in de toekomst?

De Commissie adviseert hierbij om de huidige situatie en de autonome ontwikkeling apart te beoordelen, zodat duidelijk is wat de huidige feitelijke (milieu)situatie is én wat de milieugevolgen zijn als de autonome ontwikkeling zich voordoet. Dit onderscheid is belangrijk omdat de autonome ontwikkeling op het abstractieniveau en de tijdhorizon van een (provinciale) omgevingsvisie vaak belangrijke onzekerheden kent.

Ook is een goede beschrijving van de referentiesituatie nodig om de impact van de oplossingsrichtingen en het voorkeuralternatief (de omgevingsvisie) te kunnen beoordelen. Beschrijf de referentiesituatie voor de provincie als geheel en per deelgebied, zodat duidelijk wordt waar en hoe groot de knelpunten zijn. Sluit hierbij aan op de interactieve kaarten waarmee de knelpunten voor een aantal thema's voor verschillende gebieden in beeld zijn gebracht. Maak ook gebruik van de ruimtelijke analyse van de gezonde leefomgeving en kwetsbaarheid in Noord-Holland Noord die het RIVM in opdracht van de provincie heeft uitgevoerd.

De keuze voor de te beschrijven thema's, criteria en indicatoren komt voort uit het beoordelingskader (zie hoofdstuk 5). Ook staat er in de NRD dat het detailniveau per onderwerp en gebied kan verschillen. De Commissie kan zich in deze werkwijze vinden.

5 Beoordelingskader en effectbeschrijving

Het OER moet de beslisinformatie scherp en onderscheidend presenteren, zodat Provinciale Staten kunnen beoordelen of de doelen worden gehaald en wat de effecten zijn. Het beoordelingskader in de NRD is daarvoor nu te globaal. Verschillen tussen oplossingen komen zo mogelijk onvoldoende in beeld om de besluitvorming over de omgevingsvisie op te baseren.

Aan de basis van een goed beoordelingskader liggen duidelijke en concrete ambities en doelen (zie paragraaf 2.5 van dit advies). De Commissie adviseert dit goed op elkaar te laten aansluiten: baseer het beoordelingskader op concrete provinciale ambities en doelen én op wet- en regelgeving. Gebruik waar mogelijk kwantificeerbare toetsingscriteria, zodat synergiën en strijdigheden met andere beleidsambities zichtbaar worden. Besteed bijzondere aandacht aan het thema ruimtebeslag, dat een belangrijke aanleiding voor de actualisering vormde.

Het kader moet afzonderlijk worden uitgewerkt voor de provincie en de deelgebieden, en daarbij ook ruimte bieden voor de beoordeling van dilemma's en integrale alternatieven.

Beoordeling van effecten en doelbereik

De beoordeling moet zich richten op effecten én doelbereik, passend bij het detailniveau van de omgevingsvisie. Het OER zal daarbij vaak meer detail moeten bieden, zodat verschillen tussen alternatieven en deelgebieden duidelijk zichtbaar worden. Omdat sommige onderwerpen gebiedsspecifiek zijn en andere generiek, zal het detailniveau variëren. Voor scherpe keuzes is kwantitatieve onderbouwing onmisbaar.

Onderbouwing en onzekerheden

De Commissie benadrukt dat keuzes voor methodes, rekenregels, eventuele modellen en gegevens goed moeten worden onderbouwd en voorzien van een literatuur- en referentielijst. Onzekerheden moeten expliciet worden benoemd: zowel in gegevens (bron, ouderdom, betrouwbaarheid) als in eventueel te gebruiken modellen. Waar mogelijk moeten deze onzekerheden worden vertaald in bandbreedtes voor de gevolgen, zodat alternatieven goed vergelijkbaar zijn.

Daarnaast moet het OER aangeven waar belangrijke leemten in kennis bestaan. Dit geldt vooral voor milieu- en omgevingsaspecten die in de verdere besluitvorming cruciaal zijn. Belangrijk is ook of ontbrekende informatie op korte termijn kan worden aangevuld.

Laat zien over welke milieu- en omgevingsaspecten er onvoldoende informatie is door gebrek aan gegevens. Spits dit toe op aspecten die in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen, zodat de consequenties van het tekort beoordeeld kunnen worden. Geef ook aan of dat wat ontbreekt op korte termijn kan worden ingevuld. Het OER moet de milieu- en omgevingsaspecten benoemen waarvoor effectschattingen erg onzeker zijn of waarover onvoldoende gegevens beschikbaar zijn. Spits de bespreking toe op aspecten die in de verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen, zodat de consequenties van het tekort kunnen worden beoordeeld. Geef ook aan of en hoe belangrijke, ontbrekende informatie op korte termijn kan worden ingevuld.

6 Uitvoeringsagenda van omgevingsvisie

Besluiten en keuzes voor de periode ná vaststelling van de omgevingsvisie

De keuzes die in de omgevingsvisie worden gemaakt zullen na vaststelling verder worden uitgewerkt. Het OER biedt daarbij in de opzet zoals de Commissie die nu adviseert de mogelijkheid om ook bij thematische uitwerkingen (programma's) telkens opnieuw zicht te houden op de samenhangende omgevingseffecten.

Maak een overzicht van de belangrijkste (ruimtelijke) dilemma's waar vervolgbesluiten voor nodig zijn. Beschrijf in welke vorm dat kan (of moet) en hoe –ook voor het behoud van overzicht voor Provinciale Staten– de verbinding met de samenhangende keuzes in de omgevingsvisie zullen worden geborgd. Dat geeft de bestuurder houvast bij het besluit dat nú genomen wordt. Koppel de vervolgbesluiten aan thematische programma's, gebiedsprogramma's, betekenis voor gemeentelijke omgevingsplannen, projectbesluiten van provincie en waterschappen of integrale herziening(en) van de omgevingsvisie. Besteed daarbij ook aandacht aan beleidskeuzes die door andere overheidslagen worden gemaakt, voor zover deze bepalend kunnen zijn voor (keuzes van) de provincie.

Geef aan op welke manier het belang van de leefomgeving en de ambities van de gemeenten worden meegewogen bij deze vervolgbesluiten. Voor besluiten met kaderstellende uitspraken over mer-(beoordelings)plichtige projecten zal een plan-mer-procedure doorlopen moeten worden. De gehanteerde methodiek van het OER en de informatie die dit heeft opgeleverd, vooral in de foto van de leefomgeving, kan hiervoor de basis vormen.

Monitoring en evaluatie

De looptijd van de omgevingsvisie is lang en er zijn onzekerheden in de te verwachten ontwikkelingen en de effectiviteit van beleidskeuzes. De provincie heeft hier niet altijd invloed op. Daarom moet de provincie bewaken of en in welke mate de daadwerkelijke ontwikkelingen bijdragen aan de doelen van de provincie en het oplossen van knelpunten, welke omgevingseffecten zijn opgetreden, en hoe deze zich verhouden tot wet- en regelgeving. Deze inzichten kunnen aanleiding geven voor aanpassing van de omgevingsvisie.

De Commissie benadrukt het belang van duidelijke en toetsbare normen, kaders en regels en het monitoren van de ontwikkelingen in de provincie. Zo kunnen ongewenste gevolgen tijdig worden gesignaleerd en kan zo nodig worden bijgestuurd. Een monitoringsplan met heldere indicatoren is daarvoor noodzakelijk. Op die manier wordt inzichtelijk of de verschillende doelstellingen gedurende de looptijd van de omgevingsvisie kunnen worden gerealiseerd. Zo kan het omgevingsbelang, op punten die nu nog onzeker zijn, in de toekomst volwaardig meewegen. Dit biedt bestuurders een goede basis om in de loop van de tijd, indien nodig, extra maatregelen te nemen. Daarbij is het van belang om vooraf maatregelen achter de hand te houden.

Geef in het OER een aanzet tot het monitoringsprogramma met een beschrijving van de uit de resultaten van het OER afgeleide belangrijkste te monitoren thema's en indicatoren. Bestaande sectorale monitoringsprogramma's of andere beschikbare data voor bijvoorbeeld luchtkwaliteit, natuur, (grond)water en gezondheid kunnen worden ingezet voor het in beeld brengen van de leefomgevingskwaliteit. Gezien de botsende dilemma's is ruimtebeslag een van de belangrijke te monitoren aspecten.

7 Toegankelijke en begrijpelijke informatie

Een begrijpelijke samenvatting

De samenvatting is het deel van het OER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en sprekers en verdient daarom bijzondere aandacht. De complexiteit en de opgaven voor de provincie Noord-Holland maken dat de samenvatting een belangrijk communicatiemiddel is. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het OER. Focus op de belangrijke elementen voor de besluitvorming en de vergelijking van de omgevingseffecten. Verder moet de samenvatting een goede beschrijving bevatten van het gevolgde proces van afweging en trechtering naar het VKA.

Dit is nu lastig te volgen. De samenvatting vormt zo een brug tussen het OER en de besluitvorming over de omgevingsvisie. Maak duidelijk wat het VKA is en hoe dit tegemoetkomt aan de geconstateerde knelpunten en de ambities. Zorg voor duidelijke illustraties en tabellen voorzien van legenda en duidelijke uitleg.

Een toegankelijk en goed leesbaar hoofdrapport

Een OER bij een omgevingsvisie bevat veel informatie. Maak deze informatie toegankelijk door het OER zelf beknopt te houden. Bied met het hoofdrapport de inhoudelijke essentie van het OER en maak helder wat de scores betekenen voor de leefomgeving. Daarbij moet het niet nodig zijn om bijlagen te lezen om het OER te kunnen volgen. Dat betekent dat informatie die nodig is voor inzicht in de verschillen tussen alternatieven, of het kunnen volgen van een toegekende score, ook in het hoofdrapport moet staan. Maak ook regionale verschillen zichtbaar, wat betreft opgaven, specifieke doelen en (cumulatie van) belangrijke effecten.

Achtergrondinformatie, zoals onderzoeken en de technisch inhoudelijke beoordeling, kan een plek krijgen in bijlagen. Gebruik in het OER waar nodig duidelijke kaartbeelden en illustraties met een duidelijke legenda om ruimtelijke ontwikkelingen en regionale verschillen aan te duiden. De vergelijking van de alternatieven verdient bijzondere aandacht en maak daar waar dat opportuun is ook helder dat de alternatieven ruimtelijk verschillend uitpakken.

Presenteer de vergelijking bij voorkeur met behulp van duidelijke tabellen, figuren en kaarten. Zorg voor:

- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst;
- recent, goed leesbaar kaartmateriaal, met duidelijke legenda.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Advies van de Commissie over het op te stellen MER

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep geeft aan welke onderwerpen naar zijn mening moeten worden behandeld in het MER en met welke diepgang. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

drs. Thijs Arts

ing. Herbert Bos

Lucas van Cappellen Msc.

dr. Jan Jacob van Dijk (voorzitter)

ir. Tilly Fast

drs. Tjeerd Gorter (secretaris)

ir. Henk Otte

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport wordt opgesteld

Actualisatie provinciale omgevingsvisie.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor projecten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een milieueffectrapport (MER) vereist zijn. Uit [Bijlage V van het Omgevingsbesluit](#) onder de Omgevingswet volgt om welke projecten het gaat. Voor deze procedure kan het bijvoorbeeld gaan om J11 “stedelijke ontwikkeling”, C2 “windparken”, J1 “wegen” en J8 “hoogspanningsleidingen”. Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven. Daarom wordt een plan-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Provinciale Staten van Noord-Holland.

Initiatiefnemer besluit

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft gebruikt?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3968](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e info@commissiener.nl
w commissiener.nl